

Побутова корупція: рукою подати

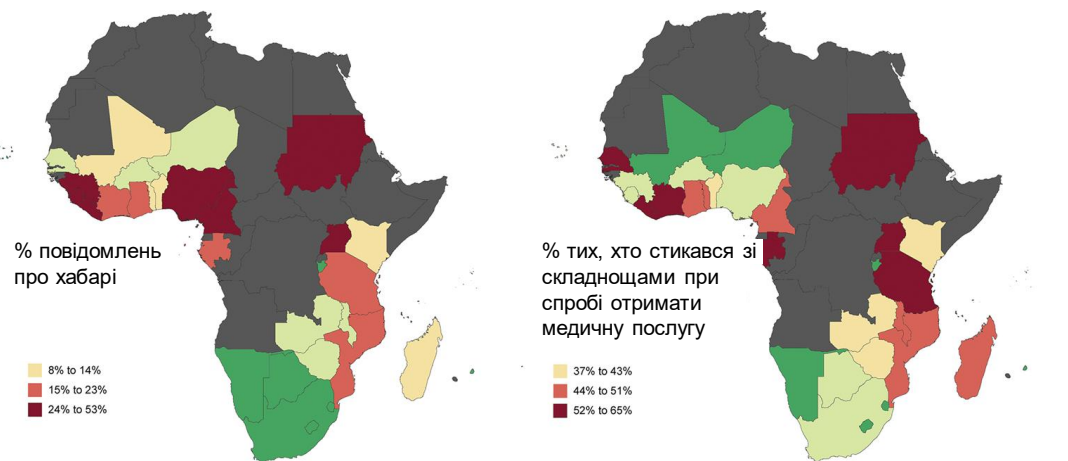

План

- I. Корупція потреби та жадібності.
- II. Що таке побутова корупція? Корупція в повсякденному житті.
- III. Методи та інструменти боротьби з побутовою корупцією.

Корупція в охороні здоров'я: кейс африканських країн

Дослідження
корупції в системі
охорони здоров'я
Країн Африки

У бідних африканських країнах кількість зареєстрованих випадків захворювання на рак є значно меншою, ніж їх фактична кількість. Цей факт пов'язують з тим, що сфера охорони здоров'я в цих країнах є корумпованою, що окрім всього, впливає і на якість та сам факт надання медичної допомоги онкохворим людям.

- Часто таку форму корупції, як побутова, громадяни не розглядають як щось серйозне, а деякі корупційні практики можуть бути настільки звичними, що вже не видаються чимось неправильним. Часто це пов'язано з тим, що збитки від участі в побутовій корупції здаються не такими значними, як від великої корупції чи адміністративної. Проте наведений приклад гарно ілюструє те, як розповсюджена, вкорінена у сферу послуг побутова корупція може впливати на людей в глобальному сенсі, інколи ставлячи під загрозу їхнє життя.

Що таке

побутова корупція?

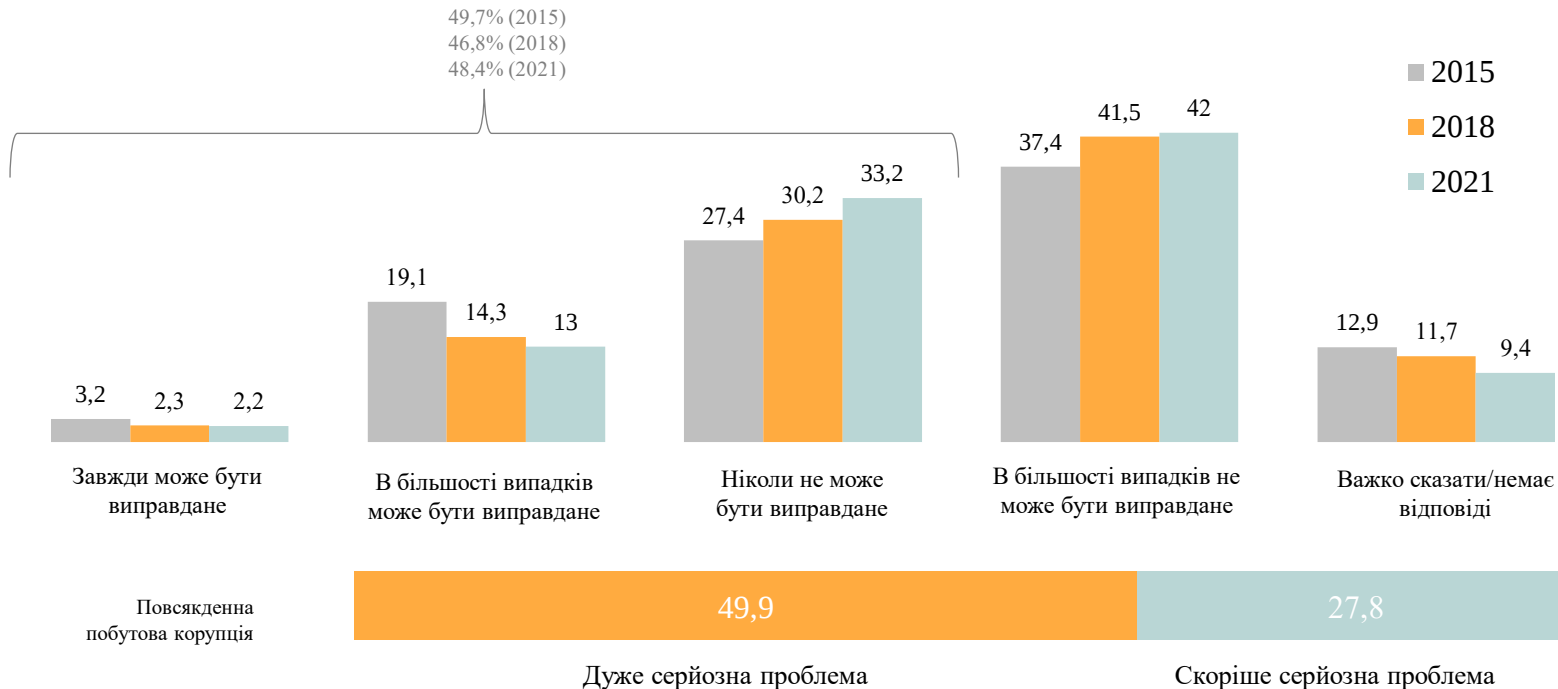
Корупція в

повсякденному житті

“

Побутова корупція в Україні

На Вашу думку, чи може надання хабаря, неофіційних послуг або подарунка бути виправданим, якщо це необхідно для вирішення важливої для Вас справи?

«Громадяни схильні мобілізуватися, долучатися до боротьби та діяти проти корупції, якщо корупція потрібна для отримання доступу до державних послуг, або для того, щоб уникнути зловживань з боку поліції, або якщо корупція необхідна для отримання державного замовлення навіть із найбільш конкурентними умовами – на противагу тому випадку, коли корупція надає особливі незаконні переваги, як-от отримання послуг за меншою ціною або виграш у тендері без найкращих конкурентних умов. Коротко кажучи, зіткнення з вимушеною корупцією може викликати у людей бажання застосовувати санкції, тоді як корупція жадібності, навпаки, веде до приховування і самоусунення, що дає змогу інститутам, у яких панує продажність, продовжувати діяти безперешкодно»

Моніка Баур

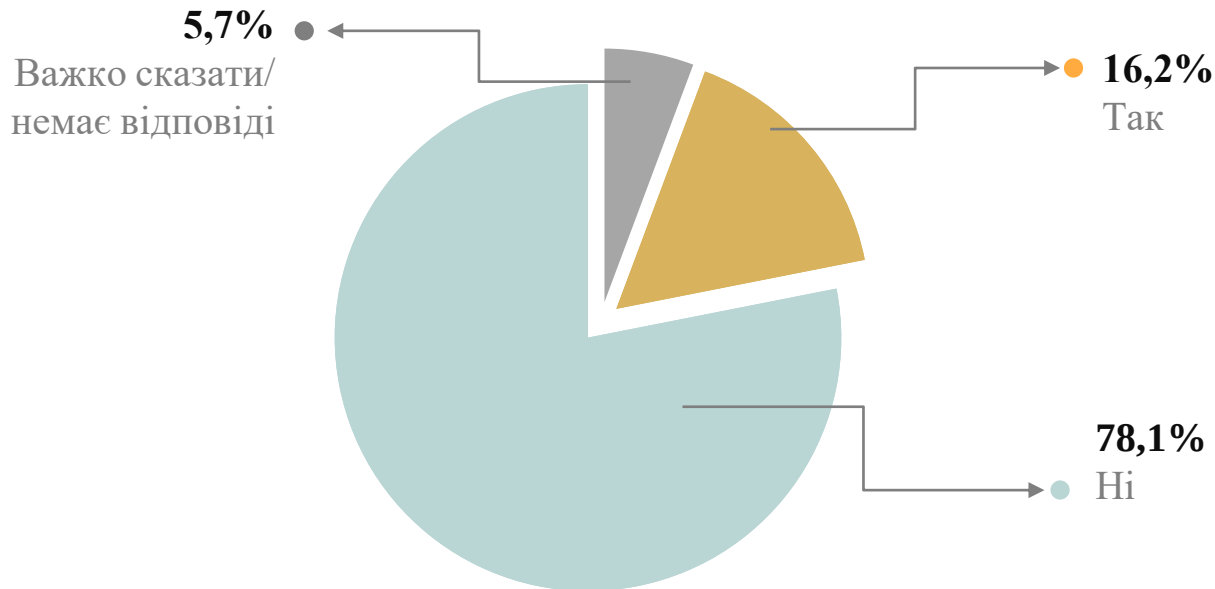
■ Отже, переконання в тому, що корупція є важливою проблемою, а громадяни мають грати важливу роль у боротьбі з нею, залежить від того, що ця корупція потенційно приносить громадянину в короткостроковій перспективі. І якщо ми маємо справу з «корупцією жадібності» (наприклад, повсякденними проявами корупції для обходу законних справедливих практик), то громадяни можуть бути менш схильні такі прояви засуджувати. «Корупція жадібності може ставати більш «неподатливою» та зберігатися навіть у суспільствах, що мають вільні і чесні вибори та добре розвинуті інститути підзвітності», тобто, хоча вона менш помітна, викорінити її складніше. У цьому найбільша проблема побутової корупції.

Побутова корупція в Україні

Чи зіштовхувались Ви з корупцією протягом останніх **12** місяців?

Побутова та велика корупція

ВЕЛИКА КОРУПЦІЯ

- Завжди відбувається **на вищих щаблях влади** та передбачає значні вигоди для залучених в цю корупцію посадових осіб та значні втрати для держави загалом
- Впливає на громадян **опосередковано**

купівля водійського посвідчення, хабар за отримання медичної довідки чи влаштування дитини до дитячого садочка поза чергою – побутова корупція

ПОБУТОВА КОРУПЦІЯ

- Повсякденна, дрібна за своїми обсягами, проте може траплятись в різних сферах в повсякденній взаємодії. Вона знаходиться **на перетині діяльності державних або комунальних установ і громадян**. Часто пов'язана зі спробами громадян отримати доступ до базових суспільних благ або послуг
- Впливає на громадян **безпосередньо**, особливо на найбільш вразливих осіб

Не настільки дрібна: наслідки побутової корупції

Дрібна корупція може вплинути на кожну четверту людину в усьому світі, тобто майже на два мільярди людей

- Корупція у сфері охорони здоров'я має наслідки для життя та смерті громадян
- Пагубно впливає на економіку та діяльність бізнесу
- Підриває ефективність державного апарату
- Знижує довіру громадян до держави, негативно впливає на демократію та верховенство права
- Завдає шкоди податковій системі

Практична вправа

Кейс 1. Ви живете у районі, де дуже багато дітей, проте дуже мало дитячих садочків. Вам конче потрібно, щоб ваш трьохрічний син потрапив до садочка, проте черга з малюків дуже велика. Коли ви приходите записуватись - вам пропонують зробити “благодійний внесок”, щоб прискорити чергу і отримати 100% гарантію, що для вашої дитини місце точно знайдеться.

Кейс 2. Ви хочете отримати водійські права. Зробити це самостійно і безкоштовно не виходить, бо у вас просять хабар за “допомогу” зі складанням іспиту. А після відмови платити – вас спеціально “валять” на тестах.

Кейс 3. Під вашим будинком є парк, де ви з сім’єю любите гуляти на вихідних. Одного разу ви приходите і бачите паркан та початок будівельних робіт.

Практична вправа

Кейс 4. Ви маєте власний бізнес і ведете його цілком доброчесно та законно. Проте в один з днів до вас приходять правоохоронці, та просять хабар, щоб “не заважати вашій діяльності”.

Кейс 5. Ви активно готуєтеся до сесії. Ваша староста пише у чат групи, що викладач просить скинутися йому «на пляшку хорошого коньяку». У такому разі всій групі він поставить автомати. Індивідуально приймати іспит задарма він відмовляється. Більшість ваших одногрупників ця угода влаштовує, але є ті, хто хоче скласти іспити чесно.

**Як діяти,
якщо стали
свідком
корупційних
дій?**

1. Орієнтовний план опису корупційного явища для антикорупційних інститутів.

Спочатку потрібно зазначити такі дані: прізвище та ім'я того, хто звертається та контактні дані, за якими можна звернутися (номер телефону, електронна пошта).

Причина звернення – опис власне ситуації, свідком якої ви стали. Тут важливо зазначити усі деталі, які вам відомо, вказати дату корупційної ситуації, прізвища усіх учасників, які причетні до справи тощо.

Наступний крок – вираження прохання чи вимоги. У цій частині потрібно вказати, чого саме ви хочете досягти поданим зверненням.

Якщо ви маєте фото- або відеодокази, про це обов'язково потрібно зазначити.

Петро Васильович Іваненко
номер телефону: 033 200 00 00
електронна пошта: ivanenko78@net.ua

Лист

про вчинення правопорушення, пов'язаного з корупцією
22 грудня 2019 року о 10 годині я їхав автобусом №N на роботу. Водій цього автобуса порушив правила дорожнього руху – здійснив поворот ліворуч на перетині вулиць М та R на червоне світло світлофора.

Пасажири автобуса майже одночасно почали робити зауваження водієві та висловлювати своє обурення щодо цієї ситуації.

На розі вулиці М автобус зупинив поліцейський автомобіль. Поліцейський представився як сержант Чуприна Іван, сказав водієві пред'явити права та сказав про порушення. Водій почав виправдовуватися тим, що дуже поспішає, відстає від зазначеного графіку і вийшов з автобуса.

Уже потім я спостерігав за ситуацією через лобове скло автобуса і подавив таке: водій автобуса розмовляв з поліцейським розмахуючи руками, потім дістав з кишені купюру номіналом 500 гривень і рукостисканням передав її поліцейському. Після чого водій повернувся і поїхав далі. На мої нарікання та нарікання інших пасажирів водій сказав, що домовився, ніби штраф надішлють на підприємство і все буде сплачено.

Номер автобуса: РП 4433 ПР, фото водія додано до листа. Корупційну ситуацію передачі грошової «винагороди» я зняв на смартфон, тож маю відеодоказ. Також надаю контакти пасажирів автобуса, які теж є свідками корупції: Марія Мороз (номер телефону: 033 223 23 23); Олег Простак (номер телефону: 033 334 34 34), Андрій Негода (номер телефону: 033 887 87 87).

Цим зверненням вимагаю розгляду цієї справи та покарання водія і поліцейського.

18.12.2020

Методи та інструменти боротьби з побутовою корупцією

Боротьба з побутовою корупцією

Реорганізація процесу

Зменшення кількості державних вимог і сприяння їх дотриманню через перепроєктування, усунення зайвих кроків і використання технологій. Може включати гармонізацію законів, правил і процедур, спрощення вимог до документації.

Єдине вікно

Об'єднує низку державних послуг, включаючи реєстрацію бізнесу, післяреєстраційні процедури в податкових органах, видачу документів, ліцензій та дозволів. забезпечує простішу, швидшу та прозорішу взаємодію громадян і держави.

Обмін даними та стандартизація

Від бізнесу часто вимагають подавати ту саму документацію до різних державних установ у різних форматах. Обмін даними та стандартизація форматів між цими агентствами значною мірою зменшує адміністративне навантаження на компанії.

Боротьба з побутовою корупцією

Електронний уряд

Цифровізація державних послуг сприяє боротьбі з корупцією шляхом зменшення свободи дій державних службовців, підвищення прозорості та спрощення бюрократичних процесів. Оскільки дрібна корупція зазвичай виникає в особистих ситуаціях, інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ) можуть зменшити можливості для хабарництва, обмежуючи пряму взаємодію між користувачами послуг і постачальниками послуг.

Залучення зацікавлених сторін

гарантує, що реформи, спрямовані на зменшення бюрократичних процедур і спрощення бюрократичних процесів, вирішують правильні питання. До прикладу - громадські консультації, як у Великій Британії, де громадяни можуть вносити пропозиції щодо зменшення бюрократії та спрощення правил на спеціальному веб-сайті.

Боротьба з побутовою корупцією

Нові технології та інновації

Такі інструменти, як цифрові державні послуги, краудсорсингові платформи, портали прозорості, відкриті дані тощо мають великий потенціал для підтримки боротьби з корупцією шляхом сприяння громадському контролю, прозорості та підзвітності, сприяння адвокації та участі громадян, а також тіснішій взаємодії між урядом і громадянами.

Антикорупційна просвіта та навчання

статистика демонструє, що часто громадяни практикують побутову корупцію через брак знань як про прояви корупції, так і про законні альтернативні способи вирішення своїх проблем.

Кримінальна відповідальність за хабар

- В Україні хабарем вважається будь-яка неправомірна вигода, яку пропонують, дають або отримують з метою вплинути на рішення посадової особи.
- Хабар (неправомірна вигода) карається за **статтею 368 Кримінального кодексу України**. Закон не встановлює мінімального порогу суми для того, щоб дії кваліфікувалися як хабар. Навіть невелика сума може бути підставою для кримінальної відповідальності в разі її накопичення.
- Згідно зі **ст. 368 Кримінального кодексу України**, хабар – це:
 - ✓ **Гроші, майно, послуги або інші вигоди** (матеріальні чи нематеріальні).
 - ✓ Отримані або передані **з метою впливу** на рішення посадової особи.
 - ✓ Незаконна винагорода за **вчинення чи невчинення дій** в інтересах того, хто дає хабар.

- **Форми хабара**
- - ◇ **Гроші** (готівка, перекази, криптовалюта).
 - ◇ **Майно** (авто, квартира, цінні речі).
 - ◇ **Послуги** (ремонт, безкоштовний відпочинок).
 - ◇ **Знижки, бонуси, пільги** (наприклад, несплата податків).
 - ◇ **Працевлаштування, просування по службі.**
- **Кого можуть покарати за хабар?**
- - 1 **Особа, яка дає хабар.**
 - 2 **Посадовець, який його бере.**
 - 3 **Посередник, який передає хабар.**

- Відповідно до **статті 368 Кримінального кодексу України**, розміри неправомірної вигоди та відповідні покарання визначаються наступним чином:
 1. **Неправомірна вигода у значному розмірі**: сума, що у 100 і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян (НМДГ).
 2. **Неправомірна вигода у великому розмірі**: сума, що у 200 і більше разів перевищує НМДГ.
 3. **Неправомірна вигода в особливо великому розмірі**: сума, що у 500 і більше разів перевищує НМДГ.

- Станом на 2025 рік, розмір НМДГ (Неоподаткований мінімум доходів громадян) в Україні становить 17 гривень. Відповідно, категорії неправомірної вигоди визначаються наступним чином:

- **Значний розмір:** від 1 700 грн (100×17 грн).
- **Великий розмір:** від 3 400 грн (200×17 грн).
- **Особливо великий розмір:** від 8 500 грн (500×17 грн).
- Закон не визначає окремої категорії для неправомірної вигоди менше 1 700 грн; такі випадки також підпадають під дію статті 368 КК України.

- У диспозиції першої частини зазначено, що прийняття пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою протизаконного збагачення, а також прохання надати протиправну, безпідставну вигоду для себе або в інтересах третьої особи за вчинення службовою особою або невчинення в інтересах тієї особи, яка пропонує неправомірну вигоду, або інших осіб, будь-яких дій (бездіяльності) з використанням суб'єктом кримінального правопорушення свого становища або наданої їй влади чи положення, карається:
- арештом від 3 до 6 місяців;
- штрафом в розмірі від однієї до чотирьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (далі – НМДГ);
- позбавленням волі до чотирьох років;
- позбавленням права займати конкретну посаду або положення або здійснювати ту чи іншу діяльність.

2. Одержання хабара у значному розмірі - карається штрафом від семисот п'ятдесяти до однієї тисячі п'ятисот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або позбавленням волі на строк від двох до п'яти років, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

3. Одержання хабара у великому розмірі або службовою особою, яка займає відповідальне становище, або за попередньою змовою групою осіб, або повторно, або поєднане з вимаганням хабара, - карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

4. Одержання хабара в особливо великому розмірі або службовою особою, яка займає особливо відповідальне становище, - карається позбавленням волі на строк від восьми до дванадцяти років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років та з конфіскацією майна.

01

Будь-яка упереджена дія
з боку чиновника -
корупція

Чи дійсно це так

Виберіть один з варіантів:

1

Неподання декларації про доходи депутатом місцевої ради

2

Підробка документів приватною особою задля отримання земельної ділянки

3

Прийняття Президентом України подарунку Від Президентки Естонії у вигляді велосипеду

4

Вимагання коштів за непритягнення до відповідальності

5

Запрошення особи до подачі документів у ЦНАП поза чергою

ЗАБОРОНЕНІ:

Категорично забороняється вимагати, просити, одержувати подарунки (незалежно від їх вартості) для себе або близьких осіб від юридичних та фізичних осіб (ч. 1 ст. 23 Закону України «Про запобігання корупції»):

у зв'язку зі здійсненням особами діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;

якщо особа, яка дарує (дарувальник), перебуває в підпорядкуванні особи, якій вона дарує подарунок (обдаровуваного).

ДОЗВОЛЕНІ З ПЕВНИМИ ОБМЕЖЕННЯМИ:

Дозволено отримувати подарунки, які відповідають загальновизнаним уявленням про гостинність (ч. 2 ст. 23 Закону України «Про запобігання корупції»), якщо:

вартість таких подарунків не перевищує 1 прожитковий мінімум для працездатних осіб, встановлений на день прийняття подарунка, одноразово (прожитковий мінімум станом на 01.01.2025 - 3028гривень);

сукупна вартість таких подарунків, отриманих від однієї особи (групи осіб) протягом року, не перевищує 2-х прожиткових мінімумів, встановлених для працездатної особи на 1 січня того року, в якому прийнято подарунки.

Увага!!! Зазначені подарунки дозволено отримувати лише за таких умов:

- 1) подарунки отримуються не у зв'язку зі здійсненням особами діяльності, пов'язаної з виконанням функцій держави або місцевого самоврядування;
- 2) особа, яка дарує, не перебуває в підпорядкуванні особи, якій вона дарує подарунок.

ДОЗВОЛЕНІ:

Дозволено отримувати (ч. 2 ст. 23 Закону України «Про запобігання корупції»):

загальнодоступні знижки на товари, послуги, загальнодоступні виграші, призи, премії, бонуси;

будь-які подарунки від близьких осіб незалежно від їхньої вартості.

Увага!! Близькими особами є (абз. 4 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про запобігання корупції»): члени сім'ї; чоловік, дружина; батько, мати; вітчим, мачуха; син, дочка, пасинок, падчерка; рідний та двоюрідний брати, рідна та двоюрідна сестри; рідний брат та сестра дружини (чоловіка); племінник, племінниця; рідний дядько, рідна тітка; дід, баба, прадід, прабаба; внук, внучка, правнук, правнучка; зять, невістка; тесть, теща, свекор, свекруха; батько та мати дружини (чоловіка) сина (дочки); усиновлювач чи усиновлений; опікун чи піклувальник; особа, яка перебуває під опікою або піклуванням зазначеного суб'єкта.

Після отримання дозволеного подарунка особа зобов'язана не приймати рішень та не вчиняти дій на користь особи, від якої отримано такий подарунок.

Рішення, прийняте особою на користь особи, від якої вона чи її близькі особи отримали подарунок, вважається таким, що прийняте в умовах конфлікту інтересів. Такі рішення підлягають скасуванню (на такі рішення поширюються вимоги ст. 67 Закону України «Про запобігання корупції»).

Дякую за увагу!

